СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXII. — Число 25. — Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 31. січня, 1924. — VOL. XXXII. — No. 25. — Jersey City, N. J., Thursday, January 31, 1924. — THREE CENTS

КОНҐРЕС РАДИТЬ НАД НАФТОВИМ СКАНДАЛОМ

ВАШИНҐТОН, 29. січня. — Через цілих шість годин свого засідання сенат дебатував нині справу нафтових скандалів.

Дебата оберталася коло богатьох внесень, поставлених в сій справі, межи якими є внесенне сенатора Волша, щоби дати президентови Кулиджови право відкликати всі нафтові контракти найму; резолюція републиканських провідників, щоби почати процес за винами калiфорнійських терeнів. Та найбільше зацікавлення викликала резолюція сенатора Вілера, домагаючася резиґнації теперішнього генерального прокуратора (міністра судівництва) Догерті.

УРЯД ЛАГОДИТЬСЯ ДО ПРОЦЕСУ

Президент Кулидж оповістив вечером, що він установив шикаґовського адвоката Строна та нюйорського адвоката Томаса Ґреґорі дорадниками уряду в процесі в справі нафтових надужить. Перший з них є републиканець, другий демократ. Вони будуть вести процес уряду в справі перекупств у нафтовім промислі.

ЗА РЕЗИҐНАЦІЮ СЕКРЕТАРЯ ФЛЬОТИ

Секретар фльоти Денбі, котрого резиґнації з уряду домагається предложена в сенаті резолюція, заявив, що він не уступить, хочби навіть ся резолюція була одноголосно принята. Він стоїть на становищи, що найми нафтових теренів є правні.

ХОЧУТЬ ЗРОБИТИ МІНІСТРІВ ЗАВИСИМИХ ВІД КОНҐРЕСУ

ВАШИНҐТОН, 29. січня. — Сенатор Кузенс виступив у сенаті з пропозицією, щоби змінити політичну орґанізацію федерального уряду так, щоби міністри президента брали свої припоручення від конґресу та були перед ним відвічальні. Кузенс каже, що нафтові скандали найкраще показують потребу такої реформи.

ДОПОМОГА ФАРМЕРАМ

ВАШИНҐТОН, 29. січня. — Рільничий комітет сенату ухвалив попирати перед повним сенатом проект Норбека і Бертнеса, після котрого федеральний уряд мавби видати 75 міліонів долярів в рік на допомогу фармерам в тих околицях, що потерпіли через засуху.

МАЙНЕРСЬКА КОНВЕНЦІЯ

ІНДІЯНОПОЛИС, Індіяна, 29. січня. — Дотеперішний уряд майнерської юнії відніс нині першу поразку на сій конвенції. Було се при нагоді дебати над резолюцією, після котрої конституцію юнії малося змінити так, щоби орґанізатори юнії вибирала конвенція, а не встановляв уряд юнії. Уряд був за тим, щоби він далі мав право установляти орґанізаторів, але проти нього злучилися большевицькі симпатики та прихильники Ку-Клакс-Клена та переперли реформу. При голосованню за становищем уряду заявилося 734 голоси, за реформою 760.

Замітне теж, що большевицькі симпатики аґітували против становища уряду тим, що мовляв треба скасувати диктатуру уряду. Щоби переперти свою волю, злучені сили большевиків та Ку-Клакс-Клена ухвалили вперед резолюцію за поіменним голосованнем, через що конвенція продовжилася о 24 години, а юнія втратила на сьому 30,000 долярів.

Підчас дебати над сею справою, один з бесідників признав, що його сини є бутлеґерами. „Що мали вони робити, коли сталеві фабрики станули й викинули їх з роботи?" — говорив батько.

ЗАСУД ПРОГИБІЦІЙНОГО ПРОВІДНИКА

НЮ ЙОРК, 29. січня. — Лава присяжних суддів, що розбирала обжалованне Вілієма Андерсона, стейтового суперінтендента Антисалонової Ліґи, за надужитє фондів орґанізації для своєї особистої цїли, винесла нині присуд, котрим признається обжалованого винуватим обману в третім степени, за який йому грозить кара від піпрегя до пяти літ. Вирок суду буде проголошений дня 8. лютого.

АМЕРИКА ВИЗНАЄ НОВИЙ ҐРЕЦЬКИЙ УРЯД

ВАШИНҐТОН, 29. січня. — Американський уряд нині визнав новий ґрецький уряд, на котрого чолі стоїть тимчасово Венізельос. Межи краями мають бути привернені дипломатичні відносини, ще заким ґрецьке населеннє вирішить, чи буде монархія чи република.

ОБЖАЛОВАННЄ ЗА ДИНАМІТОВАННЄ

БЛУМБЕРҐ, Па., 29. січня. — Тут арештовано шістьох майнерів, котрих стейтова прокураторія обжалує за змову висадити динамітом магазини одної вуглевої компанії підчас недавного страйку майнерів. Межи обжалованими є Волш, бувший суперінтендант копальні, котрого прогнаннє з роботи викликало було страйк. Суcіди зложили за арештованих запоруки.

ЩЕ СПРАВА ШАНОВАННЯ ПАМЯТИ ЛЕНІНА

НЮ ГЕЙВЕН, Конектикат, 29. січня. — В кількох доколичних містах появилися на видних місцях афіші (оголошення) про свята в честь померлого большевицького провідника Леніна. На афішах не підписана ніяка орґанізація. З огляду на те, що сі оголошення розліплено в кількох містах, поліція почала слідство над тим, хто стоїть за сею акцією.

КАНАДІЙСЬКІ ДУХОБОРИ ВЕРТАЮТЬ В РОСІЮ

ВІНІПЕҐ, Манітоба, 29. січня. — Російські духобори з Камсака, в провінції Саскачевані, лаґодяться продати свою землю та забиратися назад до Росії. Є їх там коло три тисячі. На другий рік вибереться назад знова коло 6 тисяч духоборів. Землю продають одному американському синдикатови за 7 міліонів долярів.

Совєтський уряд думає розселити духоборів на Україні.

15 ЛЮДИЙ ПОГИБЛО ЧЕРЕЗ ВИБУХ У МЕШКАЛЬНІМ ДОМІ

В Менвилі, коло Вунсакета, в стейті Ровд Айленд, случився в неділю, дня 27. січня, страшний вибух, від якого погибло 15 душ. Вибух наступив в одним комірнім мешкальнім домі на дві родини, а наслідком вибуху одну родину стерло просто без сліда з лиця землі. Була се родина Аделарда та Марії Ґамеля, котра мала 11 дітий. З другої сім'ї, що жила в тому самому домі, погиб батько, зате його жена й діти вийшли з покаліченнями. Їх добуто зпід румовиш якраз у хвилі, як огонь уже добувався до них. Межи погибшими є двое комірників (бордерів), що жило при сій родині.

Яка була причина вибуху, досі ще не відомо. Пожарна сторожа догадується, що се був вибух газу, але не перечить, що се міг бути теж вибух динаміту.

САМОВБИВСТВО ПОЛЬСЬКОГО АРТИСТА

Дня 27. м. м. у Варшаві скочив з 4. поверха на вулицю відомий артист польських театрів Степан Ярич і згинув на місці. Причиною самовбивства нещаслива любов до одної артистки.

ЛИТВА ОСТАЄ У ВОРОЖОМУ ВІДНОШЕННЮ ДО ПОЛЬЩІ

В розмові з денникарями заявив Ґальванскас, що Литва, всупереч поголоскам, не має наміру входити в якінебудь зносини з Польщею так довго, доки справа границь не буде поладнена по думці і бажанням литовського уряду.

МИСТЕЦЬКО - ПРОМИСЛОВА ВИСТАВА

В 1924 р. буде відкрита в Парижі мистецько-промислова вистава з міжнародним килимкарським відділом. Як зачуваємо, польські "витвурне" килимів вже тепер готують свої транспорти. Але що дивнійше, що ті польські робітні замовляють зразки килимів у наших українських малярів. Виходить отже, що сутоо українське мистецтво піде в широкий світ під червоно-білим прапором!

НАЙШЛИ ПРИБАГАНКУ

Шкільна влада в Миделтавні, в стейті Ню Йорку, почала слідство над донесенням, що дівчата місцевих шкіл завели в себе загально французький звичай їсти цукор, намочений у перфумах (пахощах).

ПОГОЛОСКИ В МОСКВІ

В Москві кружляють поголоски, що провідники опозиції внутрі комуністичної партії Преображенський і Сапронов мають бути на днях арештовані.

РОЗВІД І СМЕРТЬ

В місточку Рово у Франції 90-літний старець старався розвестись зі своєю жінкою. Процес тривав довший час і коли оного дня старик дістав судовий і церковний дозвіл на розвід з радости занедужав на удар верця і тогож дня помер.

ДВА СОВІТСЬКІ БАНКИ У ВАРШАВІ.

При совітським торговельнім представництві у Варшаві отворено філію совітського державного банку [illegible] ського-промислового банку [illegible]

НАФТА НА ФАРМІ УКРАЇНЦЯ

Як ми вже доносили в "Свободі", ще в жовтні ц. р. на фармі Українця Сави Чернецького, коло Ґілтедор, в Монтені, почали вертіти нафтовий закіп, провірявши, що ціла 813-акрова фарма громадянина Чернецького, це первоpяднії нафтові поля. Тепер, по трьох місяцях верчення, (як нам доносять) найшли нафту на днї т. зв. Еліс формації, в глубині 1276 стіп.

Покищо не відомо, ще скільки нафти видасть перший закіп, бо припинено верчення негайно, як лиш натраплено на перші нафтові жили. Мусять покласти рури, збудувати резервоар тощо. Треба як слід приняти під'земного гостя... "Дріл" себто здорове долото, що важить 2000 фунтів, находиться тепер в віддалі 10 до 20 футів від т. зв. нафтового піску. Наколи він докопається до цього піску, так, після опінії нафтових геольоґів, закіп викине 300—500 бочок нафти денно.

АРЕШТУВАННЯ В МОСКВІ

Газета "Сегодня" подає з Москви, що в цілій Росії ведуться тепер масові арештування. В політичних колах Москви панує велике занепокоєння з приводу становища Троцького у деяких партійних справах. Дехто сподівається повного розвалу комуністичної партії. Населення проявляє своє невдоволення з приводу масових арештувань серед осіб усіх кляс. Серед арештованих є найбільше т. зв. "непманів", котрі нарушили совітські торговельні закони. Правовірні комуністи намагаються дати реванж опозиційним колам, котрі гостро критикують "Неп". Розпочинаєть ся завзята боротьба з комерсантами і контрабандистами. Богато арештованих вивезено в Сибір. Дехто бачить в тих арештуваннях поворот періоду "чистого комунізму", цеб. то терору з року 1918-20. Також в Петроґраді арештовано 12 осіб.

НОВИЙ ЖУРНАЛ НА УКРАЇНІ.

Комісаріят земельних справ України асиґнував 60.000 зол. карбованців на виданнє тижневого сільсько-господарного села під назвою "Радянський Селянин". Виданнє журналу переноситься з Харкова до Києва.

ГОСТИНА У МАКСИМА ГОРКОГО

Співробітник газети "Еґергнядер Таґблатт" відвідав у Маріенбаді Максима Горкого. У своїх враженнях з відвідин пише цей журналіст ось що:

"Горкий відчинив двері і привітно відозвався: "Пожалуста". Він відложив перо і папіроску і почав розмову. На запит журналіста про економічні і культурні перспективи совєтської Росії, Горкий відповів:

— На жаль, я не можу вам нічого певного сказати, тому, що я белєтрист, а не політик.

— Чи ви большевик? — спитав його журналіст.

— Так, я большевик, але не комуніст.

На дальші запити про відносини в совєтській Росії Горкий не хотів відповідати і чемно позбувся свого гостя.

Попрацювавши, журналіст познайомився із 17-літним сином Горкого, котрий вияснив йому, чому батько здержується від розмов про совєтську Росію і взагалі держиться здалека від політичних кругів. На думку сина, Горкий не хоче увійти в конфлікті з совєтським урядом, щоб не відяти собі дороги повороту до Росії. Тому то він хоч ставиться критично до большевицьких метод, не хоче подавати своїх думок до відома преси і не висловлює свого погляду прилюдно.

Разом з Горким перебуває в Маріенбаді його жінка, котра дуже турбується дещо знищеним здоровлем великого письменника.

ВОВКИ НА ПІДКАРПАТСЬКІЙ РУСИ.

Лютуванне вовків на Підкарпаттю набирає небезпечних розмірів. У Солотвині, де лежать закарпатськ соляні копальні, вовки вже розірвали пять душ. Люди, йдучи з одного села в друге, мусять узброюватись ручними гранатами. Проти вовків виправляється кілька військових відділів, причім власти запрошують і приватних людей, що мають охоту пополювати на вовків, взяти участь у цих виправах.

МІСТО МАЄ БІЛЬШЕ ВБИЙНИКІВ ЯК ІМПЕРІЯ?

Начальник стейтової війск в Пенсилвенії каже, що одно місто Питсбурґ має більше вбийств кождого року, як ціла британійська імперія.

ПРЕМІЄР МЕКДАНЕЛД ПРО ЗАВДАННЄ СВОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА

ЛОНДОН, 29. січня. — Премієр Ремсей Мекданелд виїхав до Единборга, в Шотляндії. Перед виїздом сказав він до громади людий, які зібрались на дворці, що правительство Партії Праці буде руководитись засадами робітництва і буде старатись здобути своїй партії велику силу не тільки в Англії але й у цілій Европі.

Він зазначив, що його правительство перебрало по попередниках богато сміття, яке треба вичистити.

Вкінці він заявив, що працювати-ме поволи, але з пляном своєї партії, який буде постепенно переводити в житте. Від народу дожидає він терпеливости і довіря.

ЗАНОСИТЬСЯ НА НОВІ СТРАЙКИ В АНҐЛІЇ

ЛОНДОН, 29. січня. — Докові юнії заповідають страйк від 16-ого лютого, коли їх плати до того часу не будуть підвисшені.

Таксамо заноситься на страйк майнерів, якщо власники копалень не приймуть їх умов.

ФРАНЦУСЬКІ ЗЛОДІЙСТВА НА РАХУНОК НІМЦЯ

ПАРИЖ, 29. січня. — Опозиційні посли у французькому парляменті піднесли скандал з оцінкою шкід у Північній Франції, де поощінювано неістнуючі шкоди на великі суми. Оцінка шкід спершу була на 146 міліярдів франків, а вже її досі збито на 82 міліярди, одначе, як кажуть посли, і на сьому ще не конець з усуненнєм злодійств.

НІМЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ ЗВОРОТУ СВОЇХ КОЛЬОНІЙ В АФРИЦІ ЗА ЛІКИ ДЛЯ АФРИКАНСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ

БЕРЛІН, 29. січня. — Німецьке Кольоніяльне Товариство заявило, що не віддасть до вжитку ліків проти спячки й укушення комахи тсе-тсе, які віддали йому німецькі винахідники сих нових ліків, якщо аліянти не віддадуть їм кольоній, які забрали у них на основі версайського „мира".

Голова товариства, Едвард Ахеліс, сказав: Нема кольоній, нема ліків. Він зазначив, що колиб закінено Німцям нелюдяність, то вони пригадають „голодову бльокаду" проти Німеччини і заяву Клеманса, що у світі є 20 міліонів Німців забогато.

КОМІСІЇ ЗНАВЦІВ В БЕРЛІНІ

БЕРЛІН, 30. січня. — Сюди приїхали обі комісії знавців, перша під проводом Американця ґенерала Чарлза Дж. Доса, і друга під проводом Британця Реджинолда Мек Кенни, для розсліду фінансового становища Німеччини.

ПЮТЬ НА ЗДОРОВЛЄ КАЙЗЕРА

БЕРЛІН, 27. січня. — З нагоди нинішних уродин бувшого німецького цісаря Нільгельма Гогенцолеррна і ґенерали під проводом Ґінденбурга уладили в Потсдамі велике принятте, на якому говорили політичні промови і пили на здоровлє кайзера.

ХОТЯТЬ АМЕРИКАНЦЯ ДО ФІНАНСІВ УГОРЩИНИ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 29. січня. — Управа Ліґи Народів хоче предложити уряд ґенерального комісаря фінансів Угорщини одному з американських фінансистів.

Під сею умовою Ліґа хоче постаратись о позичку в сумі $10,000,000 на відбудову Угорщини.

ПОЛІТИКА ВЕНІЗЕЛОСА

АТЕНИ, столиця Греції, 27. січня. — Ґрецький премієр Венізелос заявив, що він за републиканським устроєм в Греції, але не гадає свого погляду накидати народови і коли нарід заявиться за монархією, так Греція повинна остатись монархією.

РЕПУБЛИКАНЦІ ПРОТИ ПОВОРОТУ КОРОЛЯ

АТЕНИ, столиця Греції, 27. січня. — Полковник Конділіс заявив, що колиб навіть нарід заявився плебiсцитом за поворотом короля Юрія II на престол, то ґрецькі републиканці вжиють сили, щоб не допустити його назад до Греції.

ВЕНІЗЕЛОС ДІСТАВ ДРУГИЙ УДАР СЕРЦЯ

АТЕНИ, столиця Греції, 29. січня. — Нині дістав ґрецький премієр Венізелос другий раз удар серця в парляменті підчас горячої дебати його противників. Він мусів опустити салю засідань і піддатись під опіку лікарів.

ГРЕЦІЯ ГОТОВА ПРИЗНАТИ РОСІЮ

АТЕНИ, 29. січня. — Ґрецьке правительство приготовляє торговельний договір з Росією, який має бути вступом до дійсного признания Грецією російського совєтського правительства.

ІТАЛІЙСЬКО-ЮГОСЛАВЯНСЬКИЙ ДОГОВІР

РИМ, 29. січня. — На основі італійсько-югославянського договору Югославія дістає в наем два доки в пристані Фюме, за які має платити річно одну ліру. Натомісць Югославія віднаймати-ме Італії Фюмарський канал за 1 динара річно.

ВЕРСАЙСЬКИЙ „МИР" І ВОВКИ

СОФІЯ, столиця Болгарії, 27. січня. — Сеї зими голодні вовки нападають в Болгарії не тільки села але й міста. В деяких селах заїли людий на смерть.

Се дїється наслідком того, що селяни не мають оружя для оборони, бо версайський мировий договір заборонює Болгарам держати у себе оружє.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

МЕКДАНЕЛД.

Правительство Партії Праці під проводом соціяліста Ремсея Мекданелда не прийшло до власти несподівано. Заки воно обняло керму державою, його вороги вимолотили всі закиди й остороги, якими хотіли страхати англійську публику, щоби з того страху не допустила Партії Праці до власти. Сі вороги, себто консервативні і великі бизнесмени, хотіли вплинути на лібералів, щоб станули по їх стороні а проти Партії Праці і відновили коаліцію з часу війни та сим робом „виратували" край від „небезпеки".

Та се їм не вдалось. Лібeрали по одній науці з розбиттем коаліції консервативних, і другій вчасі останніх виборів, не квапились бігти до консервативного жолоба. Вони остались самостійними, а проти консервативних підперли в парляменті Партію Праці й обіцяли їй і надалі своє підперте.

Так Партія Праці прийшла до власти. Мекданелд створив свій кабінет і вже править Англією та сподівається правити і довше. Так довго, як лібeрали на се позволять своїми голосами, але до певного часу позволити мусять, бо інакше, як потому прийдуть до власти ліберали, то вони не дістали-б підпертя від Партії Праці, якого потребувати-муть може і більше аніж вона тепер потребує помочі їх.

Мекданелд є не тільки премієром але й міністром закордонних справ. Яко міністер закордонних справ він вже дав про себе знати своїми прилюдними заявами перед світом.

Він заявився отверто проти французької заборчої політики супроти Німеччини; за розширенем власти Ліги Народів і за допущенем до неї Німеччини; за спільно полагодою „воєнних відшкодовань" і міжалиянтських довгів; і за явною дипльоматією.

Ся політика затривожила вже Францію і се добрий знак. Знак, що вона бачить батіг над собою, якого боїться. Вона так ревно і пильно готовилась царювати над цілим континентом Европи при помочі армії своєї і своїх маленьких песиків, аж тут наймогучійша держава у світі каже: стань!

Мекданелд готовий своєю політикою попсути цілу заборчу політику премієра Пуанкаре і французького сталевого тросту. А тоді прийде нова ера в европейській і світовій політиці, а може й нова надія для Европи в її страшному повоєнному лихолітті.

Мекданелд нині одинокий чоловік в Европі й у світі, на якого звернені очі міліонів з надією, що він зспіє потрудитись з користю для людства.

ЛЕНІН, КАПІТАЛІСТИ Й УКРАЇНА.

Здивувало неодного читача американських газет, що всі вони, хоча ворожі до большевизму, віднеслися дуже прихильно до померлого большевицького провідника Леніна.

Можна сей факт пояснити простою чемностю супроти померлої людини. Мовляв, не говори про вмерлих, хиба що маєш щось доброго сказати.

В дійсности не се рішило в поступованню капіталістичних газет Америки в їх відношенню до покійного Леніна. Не тому вони пишуть, про нього добре, що він помер, а тому, що він перед своєю смертю признав капіталістам, що большевицькі ідеї показалися в практичнім життю нездійснимими. Що так воно є, а не інакше, про се свідчить факт, що про Леніна стали писати гарно капіталістичні газети вже на самім початку так званої нової економічної політики, себто від коли він своїм могучим упливом серед большевицького уряду перепер заворот від невдачного нібито-соціялізму до капіталістичного устрою, з приватною власностю плодів, з приватними підприємствами, з приватною торговлею, словом з приватним заспокоєннем більшости народних потреб. Своїм виразним признаннем большевицької невдачі Ленін став просто героєм капіталізму, і йому тепер зовсім слушно належиться подяка від світового капіталу.

Зовсім інакше, як американські капіталістичні газети, мусять віднестися до Леніна Українці. Ленін саме, котрий, як казав раз в його ювилей його товариш Троцький, був усе московським патріотом, був не лишень патріотом, але й московським шовіністом та російським імперіялістом. Він не признавав ні Українцям ні другим народам, загарбаним царським урядом, права на національну державу, як ес він признавав за Москалями. На його думку, і Україна і другі народи царської імперії повинні й надалі лишитися під пановавнием Москви, як вони були за царів. Ленін продовжував супроти України, Білої Руси, Грузії, Азербайжану і других народів царської Росії політику царів, і признавав самостійність лишень тим, які з оружем в руках потрафили оборонити свою самостійність перед гордами нової Москви. Передовсім української самостійности він знести не міг, бо ввесь він був пересяклий царською наукою про те, що без України Московщина існувати не потрафить.

Ось чому порахунки України з Леніном не сходяться з порахунками большевицьких аґентів та американських капіталістів. Колиб Ленін перед своєю смертю був відкликав свою імперіялістичну політику супроти України так само, як він покаявся за свою політику супроти приватної власности, якби він був постарався направити те зло, яке він заподіяв Україні, то й Україна моглаб кинути грудку жалю на гріб свого великого, але чесного противника. Колиж, однак, завдяки якраз імперіялістичній політиці Леніна та його товаришів пропала українська самостійна держава, і одну її частину ссуть Москалі, а другу Поляки, то плакати за Леніном попри американських капіталістів може лишень зрадник України або безнадійний сліпець.

ПОСТУПОВЕ ВАРВАРСТВО.

(Кореспонденція з Европи).

Християнська церква здавна провадила списки книжок, котрих вірним не вільно було читати, тому, бо вони противилися християнським догмам, або були неморальні. Року 1557 опубліковано цей список заборонених церквою книжок. Він називався: "Index Abrorum prohibitorum" (Спис заборонених книжок). Папа Сикст V. іменував окрему конгрегацію, котрої завданнєм було цей список продовжувати, себто дописувати туди нові заборонені книжки.

Східна православна церква зі свого боку теж заборонювала чимало книжок, а їх авторів, переписувачів та друкарів карано дуже жорстоко.

Часто-густо таку небезпечну книжку палено прилюдно на кострі, для більшого враження і для построху, щоб ніхто не важився її читати та зберігати.

В новіщих часах крім церковної контролі була ще і світська, себто так звана державна цензура, без котрої дозволу не могла появитись жадна книжка ані газета.

Від 1848 велась завзята боротьба з тими середновічними інституціями. Поступові люди хотіли за всяку ціну зняти з книжки ті кайдани, які на неї накладала церква і держава.

Це їм по більшій части і вдалось.

В Англії, в Америці, в Німеччині, книжки появлялись без великих перешкод, а коли яка з них проголошувала справді дуже небезпечні ідеї для держави і для публичної моралі, або надто вже грубо обиджала религійні почуття, то автора ставили перед суд. Тесаме діялось, і здебільшого діється з газетами. Вони виходять без попередної цензури, котра є найгіршим ворогом не тільки розвитку преси, але взагалі культурного поступу людства.

Соціялісти з великим завзяттєм боролись перед війною із закріпощенням говореного, писаного та друкованого слова. Напади на отсей славний „Індекс Аброрум прогібіторум" були на порядку дневнім, а нищеннє книжок як найбільше варварство.

Та на диво! Тісамі люди, як де прийшли до влади заводили те, проти чого перше боролись.

Приміром у Польщі Якраз тоді, коли владу мали там соціялні демократи і всякі поступовці, заведено для українських книжок і газет у передню цензуру, себто кожде українське слово, заки воно появиться друком ,мусить мати перше дозвіл від цензора річипосполитої польської, котрий часто-густо на політиці або на літературі розуміється так як ми з вами на сіямській мові.

Зміняються правительства в Польщі а цензори зі своїми злочинними червоними олівцями лишаються. За Войцеховського таксамо як і за Пілсудського майже на кождім числі української ґазети пишається тесаме одиноке в культурнім світі „по конфіскаті наклад другий", а ґазети виходять з такими плішами, якби нашу пресу гриз якийсь поганий мель.

Мимоходом кажучи, добре було би, колиб так хтось, приміром американські наші редакції, показали союзам журналістів культурного світа збірки наших поконфіскованих і покалічених ґазет. Найби культурний світ побачив, яким варварам віддали наше слово і нашу думку на поталу, як „поступова Польща", тасама, що довгі літа нарікала на російські цензурні практики, тепер гнобить нас своїми цензурними, безмежно ґлупими та по малпячому злобними практиками.

Друга „поступова" держава, „найпоступовійша" в світі, совєтська Росія, поступає паралельно з Польщею. Взагалі вони ніби ворогують зі собою, а в боротьбі з українськими визвольними ідеями йдуть рука в руку, як найкращі приятелі, чого першим доказом був мир у Ризі. В советській Росії і на радянській Україні не було й нема свободи думки ні слова. Або пиши, як тобі згори диктують, або не смій писати. Крім урядових ґазет ніяких других нема. Критика уважається каригідним учинком, прямо злочином, котрий карається найострійшими карами. Преса здавлена, наука й література замкнута у вузкому кружку комуністичних інтересів. Вона прибирає такий карикатурний вигляд, як нога китайської дівчини, котра ходить в дитячих вузких черевиках.

Та всі дотеперішні практики московської цензури бліднуть перед останньою інструкцією „Політпросвета", котрий підписав не хто другий, а жінка самого Леніна, паня (чи там товаришка) Крупська.

Цю інструкцію, а властиво декрет розіслано до всіх політичних і просвітних організацій так званих союзних республік, отже й так званої радянської України.

Зміст цеї безпримірної інструкції, а властиво круціяти проти культури і поступу ось який:

З уваги, що дотеперішня важка праця советських урядників, котра мала завданнєм знищити контр-револющію в літературі й мистецтві, не довела до намірених вислідів, бо в книгарнях бібліотеках, музеях та інших заведеннях скриваеться ще чимало творів ,котрі не відповідають „пролетарському світоглядови", „Політпросвет" наказує приступити сейчас до нової конфіскати (очистки), себто приказує знищити всі твори, котрих титули поміщені в долученім до інструкції індексі.

Індекс цей дуже просторий. Він обіймае кілька тисяч творів ріжних часів і народів, між котрими не бракує імен найбільших ґеніїв світа.

Не пощадили большевицькі цензори навіть Плятона, Декарта, Канта і Спенсера. Всі вони названі в індексі „шкідливими представниками вигибаючої кляси"?!

Попали в індекс також деякі твори Толстого, Соловйова і богато других російських авторів. З релігійної науки й літератури малощо осталось.

Навіть життеписи тих авторів заборонені новим советським індексом.

Отся славетна „очистка" книгарень, бібліотек, музеїв і всіх публичних установ має бути перепроваджена скоро, найпізнійше до першого січня, 1924, під оком такої культурної влади, якою була і є славна на весь світ большевицька „чрезвичайка".

Можна собі уявити, які оргії ділялись при тій нагоді. Скільки цінних творів, часто-густо так званих білих круків, себто рідких книжок, пропало в тій акції для пошрення „пролетарського світогляду".

І можна подумати ,скільки потерпіли наші, українські книгарні, бібліотеки, музеї і церкви, в котрих скриваеться чимало дорогоцінних творів.

Нових друкувати не вільно, а старі нищать. Пропадай, наша культуро; роби місце московському „робітничому світоглядови!"

Над останнім рескриптом „Політпросета", підписаним собственною рукою дружини Леніна, Крупської, слід застановитися всім тим, що надто скоро захопились так званою „українізацією" України.

Не лізьмо з дощу під ринву і не тішмося грушками на вербі! І Польща і Москва дали нам таку школу нахабности, хитрости, лицемірства; одна й друга так безпримірно, дико і жостоко нівечать наш народ, землю, культуру, наші державнотворчі сили, що нам треба дуже обережно ставитись до обох цих ворогів України. Не забуваймо що те, що нам належиться, добудемо від них не легковірною згодою, не телячим захопленнем з приводу якоїбудь „концепції", а лиш безвпинною працею в напрямі здійснення наших національних і державних ідей та ідеалів.

Лежали ми між польським ковалом і московським молотом, а тепер добутись відтам і взяти молот у свої власні руки, щоби ним викувати свою власну долю, це мусить бути нашим стремліннем. Доволі вже знущались і грались нами вороги наші, доволі довго хитались між Польщею і Москвою; вірили одним або другим провокаторам; пора тверезо глянути на світ; пора зрозуміти, що Україна мусить бути збудована українськими головами й українськими руками проти волі польських і московських нахабів, облудників і завойовників.

Правдолюб.

УКРАЇНІЗАЦІЯ КИЇВЩИНИ ЗАКІНЧЕНА

Українізація державного апарату Київщини скінчена. 20. грудня народньої освіти перевірку знання урядовців, що вчаться української мови. На На далі приймати-муть на посади тільки ті особи, які вповні володіють українською мовою.

Сава Чернецький.

В ЛЯЦЬКІЙ ШКОЛІ

Я молився, благав ласки
У Батька Єгови:
Змилосердись, просшу дуже,
Не дай нас Ляхови!
В Ляха совісті не має,
Ні серденька в груди;
Він все був наш ворог лютий,
І катом нам буде.

Та не слухав Всемогучий
Цеї просьби-болю,
І віддав нас катам лютим —
У ляцьку неволю.
І поплила кровця наша,
Полилися сльози...
І закликав я з досади:
Боже, милий Боже!
І попав я у зневіру
І з Богом сварився...
Та недавно ангел божий
В сні мені явився
І так рече: — Схаменися,
Ти козацький внуку!
Не дав Вас Господь в неволю
Лишень на науку;
Загартуйтесь іще ліпше
У лютому бою,
Вчіться в твердій ляцькій школі,
Як здобути волю

ДО ЮВИЛЕЮ НАУКОВОГО ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА

Подаємо низше пару привітів, які наспіли вже по відсвяткуванню ювилею. Передовсім годиться навести тут в перекладі з чеської мови телеграму від уряду Закарпатської України, підписану віцегубернатором Антоном Розсипалем та шкільним референтом Йосипом Пешеком:

„Згадуючи при пятьдесятьлітнім ювилею істнування Вашого Товариства працю, яку Ви виконали в тяжких часах мадярського панування для забутої в тім часі Підкарпатської України, бажаємо Вашим працям повного успіху і в дальшім пятьдесятьлітті".

Довший привіт прийшов від „Українського Наукового Інституту Книгознавства" в Київі. Кінчиться він отсими словами: „Ми вчилися і вчимося від Вас пошані і вірі в силу науки та знаємо, що близький час, коли зможемо тісно, спільно і дружньо прямувати крок в крок з Вами до тої світлої мети, що протягом півстоліття сяла Вам вогнем невгасаючим".

МОСКОВСЬКІ ДІТИ НА УКРАЇНІ

На Поділля підчас голоду евакуовано з Московщини около 8,000 дітий, головним чином з губерній: самарської, казанської, царицинської та уфимської. Як подають харківські „Вісти", літом м. р. відвезено до батьків 4,200 дітий, частину їх вдасться реевакуувати слідуючим літом, а частина — сироти залишаться на все, бо їм до нікого їхати.

На Одещину в рр. 1921—22 евакуовано 856 організованим порядком і крім того не меньша скількість приплила самотоком. Дуже багато дітий з Донбасу (50 проц.). Літом минулого року проводилась реевакуація тих дітий, що мають батьків. Всеж ще лишилось около 800 дітий з Донбасу (реевакуовано 1,714).

На Київщину в свій час привезено значну скількість дітий, частину їх реевакуовано, лишилося в м. Києві около 400, а в окрузі около 1,000. Ці діти головним чином з губерній Поволжа. Відновлюється звязок з їх батьками і слідуючим літом вишлеться їх домів.

ПОДЯКИ

Я низше підписаний складаю сердечну подяку Урядови У. Н. Союза за скоре виплаченне мені запомоги по жінці Марії в сумі 1000 дол. Покійна належала до Братства св. Михаїла, від. 90 в Сентралії Па. Дякую місцевому урядови, а передовсім секретареви Чепі за щиру працю і взиваю усіх Українців і Українок, щоби як оден належали до У. Н. Союза і таксамо вписували своїх дітий та желаю щоби в новім році У. Н. Союз мав 200,000 членів а два міліони долярів маєтку. — **Павло Яким.**

Я низше підписаний маю честь подякувати головному урядови У. Н. Союза за так скоре виплаченне мені посмертної запомоги в сумі 500 долярів по моїй покійній жені Марії Гоговській, котра осиротила четверо малих дітий. Покійна походила з села Конюшок, повіт Рогатин, Галичина. До Америки приїхала зі мною в 1914 році. Покійна була доброю і щирою Українкою і доброю мамою для дітий та вірною подругою для мене, але Бог перервав нитку її життя. Осиротила діти, а що стояла в Союзі, то лишила 500 дол. для дітий, щоби мали поміч. Тому раджу кождому Українцеви і кождій Українці вступати до У. Н. Союза. — **Кость Роговський,** Спринг аВлей, Н. Й.

Я Василь Яськів отримав з каси убогих 50 дол., за котрі складаю від себе щиру подяку урядови У. Н. Союза і цілій організації. Най Бог помагає, щоби завсіди було з чого виплачувати бідним. На многая літа. — **Василь Яськів.**

Я, низше підписана, складаю сердечну подяку Головному Урядови У. Н. Союза за виплату мені запомоги з фонду бідних в сумі 50 долярів. Я вже девять місяців як запала на сухоти, а помочи ні звідки. Таксамо складаю щиру подяку Урядови від. 128 У. Н. Союза, що тим трудився, аби мені помогти. А головно складаю подяку загалови членів У. Н. Союза. Щире пасиб-біг! Най Всевишний благословить всіх Вас і дасть Вам всім многая і благая літа, щоби наш Союз розвивався і був всім нам Українцям помочию і розрадою. — **Юлія Коваль Янчола,** Лорейн, О.

Я низше підписаний складаю сердечну подяку Головному Урядови У. Н. Союза за виплату мені запомоги з фонду бідних в сумі 100 долярів. Я нещасливий вже 5 місяців хорий і лежав в шпиталі, а моя жена і 7 діточок не мають жадної помочи, лише від бр. св. Василія і У. Н. Союза. Тому ж еще раз дякую Урядови У. Н. Союза і славній нашій організації У. Н. Союзови. Дай Боже, щоби наша українська організація зросла від нині в десятеро. Взиваю вас всіх Українців, живучих тут в Злучених Державах і Канаді, щоби ані одного Українця ані Українки не було тут таких, щоб не були членами У. Н. Союза, а також ані одної української дитини, щоб не належала до молодечого департаменту У. Н. Союза. Таксамо складаю щиру і сердечну подяку урядникам бр. св. Василія, від. 168 — **Іван Паньків,** Перт Ембой, Н. Дж.

Я низше підписана Тетяна Дудич із Шенандо, Па., складаю сердечну подяку Головному Урядови У. Н. Союза за скору виплату мені посмертного по моїм любезнім мужу Ізидорі Дудичу, котрий через три роки мучився на тяжку слабість. Також складаю сердечну подяку 98. відділови У. Н. Союза, що трудився, аби мені нещасній помогти. Таксамо дякую членам бр. св. Володимира, що брали участь в похороні. Желаю У. Н. Союзови многая а благая літа. Братя і Сестри, кличу до вас: Ставайте до нашого У. Н. Союза, бо то наша мати не одним вдовам і сиротам у поміч стає. — **Тетяна Дудич.**

Я низше підписаний складаю сердечну подяку У. Н. Союзови за уділенє мені з фонду бідних запомоги в сумі 50 долярів з причини слабости. Желаю У. Н. Союзови красного розвитку і кличу, щоби всі ставали в ряди У. Н. Союза, щоби не бракувало ані одного, бо У. Н. Союз в Америці став найліпшим нашим батьком вразі нещастя. Таксамо складаю сердечну подяку свому відділови. — **Яків Орисик,** член 164 відділу.

Я низше підписана складаю сердечну подяку Урядови У. Н. Союза, за виплачення мені так скоро і ретельно посмертної запомоги, в сумі 1,500 по померлому мому мужеви М. Віщуку, від. 124 У. Н. Союза в Ормрод, Па.

Заразом желаю У. Н. Союзови великого успіху в його щирій праці, в котрій він несе матеріяльну поміч всім своїм членам в Америці і кличу до всіх Українців в Америці, щоби вступали в члени У. Н. Союза, бо се одинока наша найбільша організація в Америці.

Також складаю сердечну подяку братови Олексі Віщукови, котрий прибув зі своєю женою до мене в так прикрій хвили. Дякую теж і місцевим урядникам 124 відділу, Дмитрови Балі і Гр. аПтрайкови та всім членам, котрі помимо робучого дня явились численно в останнє віддати поклін померлому. — **Явдокія і діти Дмитро, Ілія і Олекса Віщуки.**

ДОПИСІ

ПИТСБУРГ, ПА.

Через просвіту до волі і держави.

Нині цілий світ подивляє Злучені Держави та американський народ. Із малих початків, із трьох міліонів населення, майже виключно фармерів, нині створилася великанська держава, з простором таким, як ціла Европа і близько 120 міліонів людности. Вже нині тільки неповна третина займається хліборобством, бо решта занята промислом. Нема другого краю, деби підприємства були так великанських розмірів, як бачимо тут, в Америці. І нема нігде другої держави, деби платня робітника і загальні умовини життя були на такій високій ступени, як тут.

Великий, богатий і щасливий край — Злучені Держави. Щож учинило нашу републику такою? — Передовсім воля! Увесь розвиток Америки завдячуємо в першій мірі фармерам-повстанцям, які під проводом Вашингтона вибороли американську незалежність. А від того часу, коли Америка стала свобідною державою, найбільшим середником розвитку являється школа. Коли придивимося американській шкільній системі, то побачимо, що держави стараються мати школи навіть по найбільше глухих закутинах. Нераз бачимо, що мале сільце, де нема навіть двіста хат, має висшу школу „гай скул" і яких 10 або й більше учительських сил. Є школи, до яких ходить ледви кільканайцять дітий, — із кількох поблизьких фармів. А що платня учителів тут де-де більша, ніж у старім краю, то можемо легко зобразити собі, які великанські суми видаються на загальну освіту.

Ціхою американської школи є це, що вони дуже практичні. Дитина вчиться того, що придасться її в життю. Не витрачується часу на науку чужих, мертвих або й новочасних мов, полишаючи це охочим, які підуть на висш істудія. Але і у висших школах бачимо таксамо передовсім заправлення молодіжи до якогось практичного фаху. Звичайно студенти вчаться практичної професії, яка придасться в життю. Тут майже кождий студент старається набути якогось спеціяльного знання, яке вчинить його експертом в його занятті. Тільки малий процент шукає загального образовання — це діти богатих людий, які не потрібують журитися своєю будучиною.

Коли порівнаємо наші старокраєві школи, які були за небіжки Австрії або за царської Росії, то побачимо, що одні і другі були цілком нездалі. В Галичині витрачувалося час на науку непотрібної польщини, на науку таксамо безвартної історії Австрії і Польщі, на Буковині на науку румунської, а на Закарпаттю на науку мадярської мови і таксамо на історичну саламаху і т. п. В Росії було ще гірше, бо на Великій Україні мусіли діти вчитися на московській, чужій мові, якої не розуміли. Це і причина чому Україна мала так богато неписьменних людий. Оттота неписменність була великою перешкодою, щоби увесь український нарід міг порозумітися. Траплялось нераз, що не було кому в селі прочитати універзалу або другого письма української влади.

Не було способу перевести загальної орґанізації всіх повстанців, бо по селах не було часописів або других середників, які лучилиби їх з українським світом. Було більше ніж шість тисяч повстанських відділів, але неповязаних нічим із собою. Колиб нарід був письменний, тоді бувби мав свій повстанський орґан, часопис, який мігби був створити орґанізацію, приладити плян і назначити час виходу загального народнього повстання.

В Галичині, на Волині, Поліссю, Підляшу, Холмщині — розсілася безправно Польща. Вона старається знищити українські школи на це, щоби спольонізувати населенне. А навіть в тих школах, які ще істнують і звуться українськими, дух мусить бути прихильний Польщі.

По українськи там вчать, щоби любити грабіжних Ляхів. Фалшують історію, плюгавлять нашу бувальщину і стараються виховати з українських дітий — польських яничарів. Длятого українська суспільність порішила там, в краю, що своїм коштом буде заводити і удержувати приватні українські школи. Тому змаганню нашого народу ми мусимо піти на зустріч. Ми мусимо зложити свої жертви щедро і щиро. Українські приватні школи це наша остоя проти наших вікових ворогів. Школа, читальня, спілка це всьо забoрола проти ляцького походу, щоби наш нарід взяти під ноги.

Колиб прийшлося таке, що ті наші школи мусілиб бути тайними, то й тоді вони мусять бути. Колиб дійти до того, щоби і в найбільше глухих кутах ми могли мати свою українську школу, читальню і спілку — тоді ми виграли із ворогом бій. Бо освідомлений нарід найде спосіб перевести між собою орґанізацію, яка зуміє скинути із себе ненависне ярмо наїзників.

Хто бажає бачити свій нарід свобідним, хто хоче незалежної української держави від Кавказу поза Карпатами, той хай піддержить як найщедрійше просвітні змагання свого народу.

М. Ф. . . к

—o—

ПОРТЛЕНД, ОРЕ.

У. Н. Хор над Тихим океаном.

Перший раз в історії до Портленд, Орегон, загостив Український Національний Хор Ол. Кошиця дня 12. січня с. р.

Від чотирнайцяти літ живу тут і майже що тижня іду до театру, але ще не бачив такої тишини в театрі як того вечера була. Видно з того, як публика цікаво інтересувалась нашою піснею. Не знаю, що другі критики на те скажуть, але я не бачив, щоби хто тільки оплесків від публики отримав що Український Національний Хор. Майже за кождою піснею оплески не до описання. А щодо Ол. Кошиця то йому приходилось три або чотири рази вертатись перед публику. Сиділи за мною дві женщини, які не могли налюбуватись нашим народнім строям, бо весь час вони межи собою про се говорили. Много людей купувало українські пісні, переложені на англійську мову. Довго Портленд буде згадувати і памятати нашу пісню і про неї говорити. А згадаю ще одно, коли хор переспівав коломийку, то Олександер Кошиць сам усміхнувся, як публика плескала і як радо усі ту пісню полюбили.

Гавриїл Пелех.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Коляда на Рідну Школу.

На вічу, скликанім Українською Горожанською Громадою на день 30. ґрудня м. р., гр. Роман Слободян вказував на дальші завдання Громади та підняв гадку, щоби сего року попри коляду на цілі місцеві колядувати й на Рідну Школу. Віче одобрило було гадку бесідника, та до діла треба було відповідних сил. Тому то на засіданню „Співацького Товариства Боян, гр. Стефан Шийка вніс внесенне, щоби товариство пійшло з колядою.

Знайшлось богато щирих одиниць, що зголосились сейчас до праці і під проводом свого діріґента гр. Стефана Грабара пійшли від хати до хати. Два вечері щирої праці, оден в горі міста, а другий в порті, як рівнож і на Бейвей — і коляда вийшла надсподівано гарно. Вправді не можна було ізза студени та короткого часу загостити до кождої хати, та всетаки треба підняти жертвенність наших громадян, які майже всюди щиро принимали колядників. Лишень між українськими бізнесменами найшлись люде, які через свою жажду гроша не бачуть ніякої загальної справи тай серця не мають до свого рідного. Тим нехай послужать за примір ті, що хоч не належать до нашого народу наші цілі попирають, як ось приміром **д. Августин Лютвин**, громадянин литовської народности, котрий дав 10 дол. Громадяне міста Елизабету певно точно переглядали звіт з віча і знають, хто і що жертував, і так само теперішний виказ коляди буде записаний в памяти всіх. Знайшлось кількох (як гр. Семен Чечель) до котрих колядники не були взмозі зайти з колядою, а котрі самі принесли свою жертву. Нехайже пересвідченне сповнення доброго діла супроти своїх рідних буде надгородою для всіх жертводавців і тих, що потрудились з колядою.

Гора міста на руки гр. Якова Красновського: о. А. Павляк, Василь Левчик і Семен Чечель по 5.00; Роман Слободян 2.05; Яків Красновський, Тома Чечель, Кость Качуряк, Олекса Світлик, Михаїл Процак, Никола Матлага і Стефан Грабар по 2.00; Антін Світлик, Василь Пшик, Михайло Сухорський, Андрей Поливчак, Стефан Каша, Василь Герила, Василь Світлик, Михайло Кухта, Іван Світич, Анна Лисачок, Михайло Лиґа, Іван Гарасимчук, Василь Ґловацький, Василь Ґрега, Михаїл Ленько, Йосиф Ткачик, Ів. Курява, Григорій Пайкош, Марія Роман, Теодор Федош, Михаїл Світич, Василь Мушинський, Іван Барна, Михаїл Гелей, Дмитро Гавраняк, Андро Буса, Василь Мазурик, Іван Пелещак, Михаїл Напованець, Адам Лесняк і Ів. Сокира по 1.00; Яцко Шубяк 55 цнт.; Анна Мадзей, Іван Фучила, Онуфрий Зизяк і Михаїл Заканич по 50 цнт. — Разом $64.70.

На Бей Вей на руки гр. Ст. Шийки: Стефан Шийка, Стах Дзімінський, Катерина Мушинська, Семен Залуга, Ів. Мишура, Іван Довжицький, Петро Циктор, Микола Коростинський, Петро Ґабрій, Іван Стець, Іван Качур, Михайло Сервін, Теофіль Копчак, Андрій Войтович, Юрій Стефан, Іван Кулик, Михайло Бойко, Олена Клюс, Петро Довжицький, Мих. Вовчак, Іван Козак і Іван Ткач по 1.00; Антін Небора, Титус Гонимар, Микола Скарецький, Анна Бобер, Іван Тейлер, Мих. Телявський, Іван Андрушечко, Стефан Телявський, Михайло Шарий, Стефан Федош, Микола Кундля і Петро Сень по 50 цнт. — Разом $28.00.

З Елизабетпорт на руки гр. Романа Слободяна: Авґустин Лутвін 10.00; Ст. Задорецький і Еміль Мамчак по 5.00; Яцко Лещак, Іван Кіценюк (І.), Іван Кіценюк (ІІ.), Теодор Ґенеґа, Стефан Фуртас, Матвій Моґила, Григорій Ґерета, Кость Пилат і Іван Зелінка по 2.00; Стефан Лещук 1.50; Теодор Луняк, Юрій Пятковський, Теодор Дідух, Данько Стець, Андрій Брода, Михайло Маройка, Михайло Богдан, Михайло Маркович, Настя Куленчак, Іван Атаманець, Йосиф Богданович, Стефан Лещак, Микола Кобильчик, Андрій Рудніцький, Дмитро Павук, Михайло Ґенеґа, Михайло Оґар, Кирило Возняк, Сенько Пилат і Михайло Романович по 1.00; Томко Горинь 75 цнт.; Іван Кузьма, Лешко Чурчак, Григорий Ковальчик, Михайло Собків і Олекса Нагірний по 50 цнт. — Разом $63.75.

Разом всіх $156.00. Гроші віднслано до Обєднання.

Колядник.

—o—

САН ФРАНЦІСКО, КАЛ.

Концерти У. Н. Хору.

Хочу сказати пару слів про Український Національний Хор, котрий прибув до Сан Франціско дня 13. січня с. р. Концерт був 14. і 15. в Scottish Rite Auditorium. Я їхав 150 миль їх чути. Як мило було бачити хоч раз своїх земляків в тих костюмах та червоних чоботах. Американці не спустили очий, а все приглядались. Коли відкрили заслону, то неустанні оплески посипались. Співаки стояли півкругом. Зараз Кошиць прийшов і зачали співати. Коли перестали, то тільки оплески, доки знов не співали. Галя не була так велика, бо не було можливо дістати. Були другі замовлені, але на мій обрахунок думаю, що було до 3,000 люда. Українців тут мало, але були всілякі народи: Жиди, Німці і Американці, а богато не мали місця. Люди жадали хоч стоячого місця, але не було. Сей концерт нас представив перед Американцями, що ми культурний народ. Нас Американці мало нзають, аж тепер мали нагоду пізнати. От за мною сиділо двох старих Американців, видко, що і богаті, та собі говорили, що се народ, за котрий вони не чули, а видно що вони мудрий і клясовий народ. Кажуть, ми давно бачили Russian, але се то що іншого. Не могли собі перехвалити. Народ бажав щоби ще дали концерт, то мали в неділю, 20. січня в Civic Auditorium (се найбільша галя в Сан Франціско).

Д. Пухальський.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ШИКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Димитрія, від. 301 повідомляє, що місячний мітинг відбудеться о годині 1.30 попол. в неділю, 3. лютого в церковній гали при Ірі і Робей ул. На порядку нарад важні справи щодо розвою нашого товариства і ин. — Т. Кошинський, предс.; Н. Слівінський, фін. секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 73, повідомляє своїх членів, що на річнім мітингу вибрано слідуючий уряд на 192 4рік: А. Сидор, предс.; І. Витязь, з. предс.; Д. Лободяк, фін. секр.; Н. Костів, рек. секр.; П. Накопінський, з. секр.; Г. Болюх, кас.; С. Хрущ і А. Лех, надз. хорих; М. Миськів і К. Мартиневич, контрольори; С. Киндибалюк і М. Ковальчук, дверники. — Н. Костів, рек. секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. Запорожська Січ, від. 388, повідомляє своїх членів, що звичайний мітинг відбудеться в неділю, 3. лютого зараз по Службі Божій. Проситься всіх членів бути присутними на сім мітингу, бо суть важні справи до полагодження. — П. Огар, секр.

ПЛЕЙНС, ПА. Бр. св. Андрея, від. 48, повідомляє своїх членів, що місячні мітинги відтепер будуть відбуватися в першу неділю по 1-ім в місяци. Слідуючий мітинг відбудеться в неділю, 3. лютого в церковній гали о годині 1. попол. На 1924 рік вибрано слідуючий новий уряд: А. Гідич, пр.; К. Пех, з. пр.; Й. Катулька, фін. секр.; Й. Міцю, з. фін. секр.; І. Мандзій, рек. секр.; І. Куземка, кас.; Н. Ярош, заст. кас.; П. Катулька, М. Негребецький і Г. Кузьмінський, контрольори; Т. Катулька, капітан; В. Бережанський, доз. хорих; П. Бача, хорунжий; Д. Дудик, поліцман. — Й. Катулька, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Т-во Запорожська Січ, від. 206, повідомляє своїх членів, що місячний мітинг відбудеться 3. лютого о годині 1.30 пополудни. Проситься всіх членів прибути, бо є важна справа до порішення а іменно: ювилейне свято, котре має відбутися в цвітни. Єсть також і другі важні справи до полагодження. До Т-ва будесь принимати нових членів після статута, а до У. Н. Союза без вступного. Користайте з нагоди бо вже лише один місяць де можна вступити в члени У. Н. Союза без вступного. — В. Бурак, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 234, повідомляє, що на 1924 рік вибрано сл4ідуючий уряд: С. Федірко, предс.; І. Чечіль, кас.; Ю. Гвіздь, фін. секр.; Н. Ільків, рек. секр. Мітинги будуть відбуватися в кожду другу пятницю в місяци.

СЕЙР, ПА. Уряд від. 236 У. Н. Союза на 1924 рік такий: Т. Шкирпан, предс.; Р. Ґараджан, з. предс.; Н. Бабій, кас.; М. Вороблевський, з. кас.; А. Багнюк, секр.; І. Обух, з. секр. — А. Багнюк, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє своїх членів, що на річному мітингу дня 13. грудня, 1923, вибрано слідуючий уряд на 1924 рік: Н. Стечишин, предс.; Г. Давид, з. предс.; І. Чопик, секр.; П. Купчак, з. секр.; Н. Іцук, кас.; П. Закорчемній, з . кас.; Я. Ташик і І. Гарасіка, контрольори; Д. Якимець і М. Каландяк, опікуни хорих; Я. Артимко, капітан. — І. Чопик, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, повідомляє своїх членів, що звичайний мітинг відбудеться в суботу, 2. лютого о годині 6.30 вечер в гали під ч. 435 Мейн ул. Кождий член обовязаний явитись на сім мітингу, бо маємо важні справи до полагодження. Неявившийся член підлягає карі після статута. — В. Григорчук, предс.; М. Сас, секр.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Тов. Українська Січ, від. 59, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітингу вибрано слідуючий новий уряд на 1924 рік: Д. Постоловський, предс.; М. Будник, з. предс.; М. Галькевич, рек. секр.; Н. Варій, з. рек. секр.; Л. Бих, фін. секр.; Й. Підлуський, з. фін. секр.; І. Глива, кас.; К. Рубанець, з. кас.; В. Венгринович, організатор; Й. Волк, С. Іващишин і М. Дрозд, контрольори; І. Шевчук, капітан; В. Кузів і Н. Мельник, прапорщики; Й. Підлуський, бібліотекар; М. Будник і І. Кузів, надзирателі хорих. Повідомляєтьс явсіх членів, що мітинги відбуваються що місяця в другу суботу по першім. Подається до відома всім тим, котрі ще не належать до нашої так богатої організації У. Н. Союза, щоби вступали самі і своїх дітий записували. Тож до діла. — М. Галькевич, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітингу вибрано отсей новий уряд на 1924 рік: Г. Волянський, предс.; І. Покутицький, з. предс.; І. Маркович, секр.; Г. Гайдук, з. секр.; Й. Клебан, кас.; Н. Гамадик, з. кас.; Й. Миньо, Й. Плавущак і Й. Йош, контрольори; Т. Космовський і П. Швайлик, дозорці хорих; М. Познанський, хорунжий; В. Лещик, кошовий; І. Сокальський, дверник. Мітинги будуть відбуватися кождого третього понеділка по першім о годині 7. вечером в церковній гали під ч. 645 Рузевелт Евню. — Г. Волянський, предс.; Й. Клебан, кас.; І. Маркович, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Отсим подається до відома всім позамісцевим членам Запорожської Січи Б. Хмельницького, від. 245, що на річнім мітингу вибрано новий уряд на 1924 рік як слідує: М. Палажій, предс.; П. Лещук, кас.; В. Гасій, фін. секр.; Т. Мазовіта, рек. секр.; контрольори: М. Скалотський, С. Зборовський і В. Юзва; доглядачі хорих: П. Роґоза, М. Гавришко і Анастазія Скалотська. Рівнож ухвалено, що в місяцях січни, лютім та марті принимається нових членів до Січи без вступного. Зі всякими справами що входять в обсяг Січи, проситься удаватись до секретара. — М. Палажій, предс.; П. Лещук, кас.; В. Гасій, секр.

У. Н. СОЮЗ—НАЙЛІПШИЙ ОПІКУН В НЕЩАСТЮ. ЧИ ВИ Є ЧЛЕНОМ ЙОГО?

Клим Поліщук.

„ТОДІ, ЯК БУЛО РІЗДВО"...

(Із записної книжки з часів Великої Війни).

(Докінчення)

—o—

Опівдні стало відомо, що над нашим полком призначене слідство і будуть "допитувати" кождого десятого, як що полк сам не постарається "показати себе".

Над вечір "бунтарний" полк здався "на милость". Спершу всього, зрадив четвертий баталіон і видав "зачинщиковъ", а за ним пішов і третій і другий. Твердо стояв тільки один, який ніяк не згоджувався скласти зброї і піти "на милость", заки будуть сидіти Штюрмер і Протопов. Тоді цей баталіон був звідусіль оточений живою стіною баґнетів і взятий під кулемети. Довго змагався нещасний баталіон, довго вагалися люде, щоб здатися, і нарешті вирішили. Загомоніли, залуги і ніяково стали виходити "по взводно" і складати зброю. Коли це було ними зроблено, тоді їх поставили в один довгий ряд і тут роспочався перший "допит". Перед шеренґою "бунтарів" проходили члени слідчої комісії і били нагаями по лицях. Глухий стон і благання о милосердя виривалося з грудей нещасних, але члени комісії були жорстокі і невблаґанні. Як смеркалося і як знову потемніло небо і зійшли зорі, "допит" скінчився і двацять чотири чоловіка "зачинщиковъ" зараз-же мав судити військово-польовий суд, а весь баталіон заарештовано і замкнено в помешканню пустуючої тут якоїсь паперової фабрики.

Суд відбувся тут-же, на полі було зроблено засідання його і всіх 24-х засуджено до розстрілу. Присуд мав бути виконаний негайно при слідчій комісії, позаяк вона поспішалася до Риґи на свята і не мала часу чекати. Наш полк, яко не зовсім надійний, мав перейти через "испытаніе", а тому йому було доручено виконати смертний присуд. В противному разі, погроджували завтра роспочати "допит" над кождим десятим. Нічого було робити і бусіли своїм мовчанням згодитися, але хтось уже з баталіоних командірів сказав, що для цього досить буде роти, або команди, з чим згодилася й комісія. Вирішили кинути жеребки, кому припаде зробитись катом. Але, раніш, ніж кидати жеребки, запитали, чи не має охочих так до цього, то тоді з полка здіймається всяке "подозрѣніе", а виконавці присуду "получать георгієвскія медали четвертой степени"... Учебна команда сама згодилася на це і пішла розстрілювати засуджених.

Опівночі виконувавсся страшний присуд. Серед чистого поля на білім і такім ніжнім снігу поставили в ряд двацять чотири чоловіка. Прийшов піп, лікар і сестра милосердя. Засудежені плакали і прощалися поміж собою. Піп звернувся до них з- якимсь "душеспасительнымъ", але вони всі, як один, стали просити, щоб хоч в останню годину забрали від них брехуна. Лікар і сестра плакали, а також плакала більшість сірих рядів, які стояли в "походкомъ строю" перед засудженими. Ось прийшла і наша учебка команда. Почувся — 'смирно!" — і все затихло, заніміло... Якийсь ґенерал дерев'яним, гучнявим голосом прочитва страшний присуд... Стало знову тихо, тихо ... А потім почувся голос команди і нащі учебники стали виконувати присуд...

Сталося, що згадувати страшно!.. Те злочинство, що заставляє червоніти і здійматися в гору волосся на голові, сталося так просто і так звичайно... наче пробна стрілянина в тірі.., Тричі залунали вистріли і тричі, зі стоном страшним, падали до долу засуджені, за винятком одного, який був тільки ранений який, зірвавши з очей повязку, голосно благав помилувати його. Лікар поспішився було йому на поміч, але один із учебників відтрутив його і додолов раненого баґнетом...

Так скінчилося все... Присуд був виконаний, але настиг також припинився.

Наш полк повертався на своє старе. Йшли мовчки, пригнічені тугою, кождий сам про себе думали про тільки-що пережите... Під ранок дісталися до своїх землянок, де й перебули всі різдвяні свята...

По вечорах заходив до нас Дмтиро і тихо скаржився, що ніяк не може засути. "ніколи, — казав він, — не забуду тієї ночі, коли всі люде славили Христа, а ми йшли ростріювати своїх братів"...

Петро Чуб забув за свій Псьол і став пити денатурат, Абрашка притих і засумовав, а Михайло Василенко впав у становище якоїсь незрозумілої байдужости, що, як виявилося згодом, було звичайною мелянхолією, через що саме прийшлося його евакувати в тил.

Ніколи і я не забуду того тихого вечора в Лотишських лісах і тієї маленької землянки, де ми стрівали своє Різдво, — ніколи не забуду того, що сталося тоді, як було Різдво...

Муза Муск, (Ліфляндія).

1917. р., 6-го січня.

ОЙ, ГОРЕ, ГОРЕ ПОЛЯКАМ НА УКРАЇНСЬКІЙ ЗЕМЛІ!

Сумну пісоньку співає в 2. числі польського тижневика „Америка-Ехо" (з 13-го січня, 1924) польський кольоніст Томаш Жих з кольонії Вага під Підгайцями в Галичині. Говорить Жих у своєму листі:

„Великий парцеляційний рух на сіхдних „кресах" Польщі в рр. 1920-1921 загнав туди богато Поляків, що робили в Злучених Державах. Величезна більшість з них жалує, що покинула Злучені Держави, бо тут „на кресах" **Поляк чується більше чужинцем ніж в Америці, або Канаді** і більше тужить за родинним селом ніж Поляк за границями Польщі. Мова тут українська. Українцям не дивуємось, але Поляки уроджені тут, наприміp у нас в Підгаєцькім повіті, 99 процент „балакають" по українськи дома і поза домом, тільки в костелі моляться по польськи, але розмовляють і шепчуть між собою (в римсько-католицькім костелі) по українськи. Нас, поселенців із західної Галичини називають погірдливо Мазурами і де можуть то ще гірше нам шкодять ніж Українці. Коли прийде до якоїсь колотнечі між поселенцем а Українцем, то тутешні Поляки стають по стороні Українців. Жиди за Українцями, а поліція і урядники Поляки перехиляються на ту сторону, відки дістануть качку або гуску, і справедливости нема.

„Тому нема нічого дивного, що поселенці чуються тут, якби десь в глубині Азії, а не в Польщі, і тужать.

„У нас на фільварку Ваґа, громада Новосілка, повіт Підгайці, повстала також кольонія зложена з Поляків із заходу. Ми покупили ґрунти в червні, 1921, від Марії княгині Огінської за посередництвом Польського Парцеляційного Бюра і донині не маємо контрактів купна, таксамо як тисячі інших кольоністів. Панове шляхта продали ґрунти, гроші взяли, пропили, програли в карти, прогуляли, а тепер їм жаль тих фільварків і раді би другий раз за них гроші брати, аби кольоністи самі відсі повтікали. Вони докучають кольоністам через урядників, котрим росказують через політику, аби робили кольоністам прикрости.

„Такі парцеляційні „лотровства" не дозволені в жаднім цивілізованім краю, тільки в Польщі, бо в нас деякі посли не мають за цента чести ні сорому. Нам діється страшна кривда. Два і пів року чекаємо на контракти купна, а мали бути в 3 місяцях. Не маємо громади (до Новосілки 8 кільометрів), не маємо школи, костела, цвинтаря, почти. Гостинець, при якім мешкаємо, гірший, як десь в глубині Африки; по дощи коні ломлять собі на нім ноги. А податки платимо після вартости збіжа, як перед війною.

„Ніхто нас з нашими жалями в Польщі слухати не хоче. Найвисші урядники записують собі в нотатках, але не помагають. Просимо бодай вам за океаном, пришліть нам дещо книжок до читання, хочби і старих, бо наші діти здичіють, зукраїнізуються, а ми не маємо за що купити".

Б. С. БОРИСОВ

В Comedy Theatre межи Бродвей а 6-тою Евеню на 41 улиці в Ню Йорку виступає Б. С. Борисов славний російській комік. Хто хоче повеселитися, насміятися до схочу повинен не пропустити сю нагоду. Його репертуар складаєся з ріжних комічних поезій, і коротких росказів. Розказ Чехова "Забув" представить Вам правдивий тип Москаля. У відданю поезій пп. "Стенька Разин "Мис Евелин" і її дванайцять тіток, "Мій Старий фрак", "Де Профундіс" і т. д. Ви побачите і зрозумієте ґеніяльний його талан. В раз з ним виступає також пані Віра Аліазар, співачка, яка своїм милозвучним голосом чарує слухачів. Під сю пору являєсь що раз більше російських ріжних аматорів в місті Ню Йорку а наша суспільність повинна більше інтересуватися сим та учащати на їх вистави. З їх вистав можна где чим покористуватися і для своїх.

ЗГОРІВ ПОСТЕРУНОК

В Яричеві згорів будинок, в якому був місцевий постерунок польської державної поліції. Крім цього згоріли господарські будинки А. Зачкевича, між ними й стодола. Брукова шмата "Ґацета цодзенна" приписує цей пожар "мейсцовей гайдамачизнє".

СТУДЕНТИ РОЗБИШАКИ

В місті Бют, в стейті Монтані, заарештовано трох студентів Монстанського університету в Мисулі, котрим закидується напад на почтовий уряд в Мисулі та рабунок 30,000 долярів.

СТАРОКРАЄВІ ПОСМЕРТНІ ВІСТИ

Д-р Сильвестер Дрималик, директор Народної Лічниці, бувший голова і член українського Лікарського Товариства, член виділу Лікарської Палати у Львові, помер 29. грудня в 69 році життя як жертва свого звання в наслідок закаження крови, скалічившися при операції в Народній Лічниці, подаючи поміч убогій селянці з провінції. Був це надзвичайно совісний обовязковий лікар й добра і учинна людина-громадянин. Він прожив 35 літ як трудячий лікар в Жовкві і для свого характеру і людського знання як лікар був загально цінений і знаний в цілій Жовківщині, Равщині, Яворівщині, Городецьким, Сокальщині. Крім цього він був діяльним, суспільним діячем — в місті Жовкві був основником-ініціятором Тов. Читальні, Виницької, Правди, Народнього Дому, Жовківської Руської Ради, крім цього він розвинув широку просвітню і економічну діяльність в цілім жовківськім повіті, брав живу участь в політичнім життю, був весь час свого побуту членом повітового виділу в Жовкві, де робив багато добра для повіту. Як лікар попри лікарську практику працював духово, містив наукові лікарські реферати у віденських фахових лікарських часописах, в львівськім науково-популярнім часописі „Здоровлє", був співредактором Лікарського Наукового Вістника. Перші свої лікарські популярні праці, містив у виданнях Тов. ім. Качковського, де запровадив осібну рубрику, під заголовком „Лікарська почта", де нашому селянству давав лікарські поради в ріжних хоробах. Видав свого часу популярну книжочку „Слабости дітей", а відтак „Лікарський Порадник", який мав два видання і був дуже поширений, а також книжку „Про полові хороби". В часі вибуху світової війни, австрійські власти приарештували його як „небезпечного для держави" і вивезли його до Львова, де тримали на Цитаделі, звідки мали везти його до відомого воєнного пекла в Талергофі. Людям доброї волі удалося вирвати його з того пекла, однак власти не дозволили йому весь час війни вернути до дому до Жовкви, а інтервували його у Львові і тут по неволі Він мусів розпочинати наново лікарську практику. Як совісний, спосібний лікар, швидко зеднав собі широку лікарську практику, а притім розвинув велику організаційну діяльність в Українськім Лікарськім Товаристві і Народній Лічниці. Оба ці товариства світова війна ґрунтовно знищила та позбавила всього майна й лікарського інвентаря. За його почином віджили оба ці Товариства, та особливо Народня Лічниця. Його мрією було побудувати при Народній Лічниці, де хорі лічаться лише амбуляторійно, український шпиталь, де знайшли би поміч незаможні наші люде, і де могли би підготовлятися фахово наші молоді медики і лікарі — до цього діла він дав своєю молодечою енерґією почин. Покійний Д-р Дрималик це була виімкова людина в українській суспільности, як обовязковий, совісний, точний, працьовитий лікар-громадянин. Відійшов від нас добрий товариш, сердечний, учинний, утомлений важкою щоденною працею, — відійшов у далекі світи, де „ні болізни, ні печали", де нема людської злоби і глупоти. Вдячна память його благородних діл полишиться в теперішньому і грядучих поколіннях. Пером Йому земля! — К.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

МАРІЯ КАЧМАР, знаходячася в дуже прикрім положенню на Кубі, пошукує своїх кузинів котрі перебували в Канаді перед війною, а се: Демяна і Миколу Качмар. Вони самі або хтоби о них знав, нехай сейчас пишуть до: **Maria Kaczmar, 21 Enamorados, Jesus del Monte, Habana, Cuba.** Канадійські часописи просяться о передрук сеї оповістки. 24-26

ПОШУКУЮ свою сестру Катерину Шайняк, походить з села Воля Коблянська, повіт Старий Самбір. Довший час перебувала на 24-ій улиці в Філядельфії, Па. Хтоби про неї знав або вона сама зволить написати до мене: **Анастазія Керда, P. O. Box 113, Ambridge, Pa.** 25

ПОШУКУЮ в дуже важній справі свого сина Николу Вайду. Він поїхав до Шикаґо в 1914 і був при американській армії в воєнні часі. Замешкалий був в Оттаві, Канада. Послідна його адреса була Шикаґо, Ілл. Хтоби про него чув або він сам хай зголоситься до: **Танас Вайда, 574 Booth Street, Ottawa, Ont., Canada.** Хто подасть точну адресу його, отримає 5 долярів нагороди. 23-25

ПОТРЕБУЮ ДВОХ РОБІТНИКІВ
котрі би знали рубати дрова до кордів і палити уголь, чаркол. Платня від корди і борд. Голоситися до: 24-5
STANLEY NYCHAY,
Staffordville, Conn.

ПОШУКУЄ заняття професор „Рідної Школи", музики і співу, може занятись і дяківством. Зголошення слати для: 24-26
J. LEWICKI
639 Garwood Ave., Winnipeg, Man.

ЦЕРКОВ св. Петра і Павла в Мілвил, Н. Дж. пошукує дякоучителя, котрий би хотів робити в фабриці, а вечерами учити діти, може бути і старший чоловік, а може котрий з дякоучителів хотів би осісти на фармі, то може тут набути. Зголошення слати на адресу: 24-25
THEO. KOWALSKY,
R. F. D. 4, Millville, N. J.

ПОТРІБНО
зараз дякоучителя для Nanticoke і Glen Lyon. Зголоситися листовно: 24-27
UKR. CATH. CHURCH,
240 Center St., Nanticoke, Pa.

ПОТРІБНО
робітника до ґросерні і бучерні. Платня після умови. Голоситись до: 24-5
G. MYCHUDA,
1603 Newport Ave., Northampton, Pa.

У дуже добрім місци в Брукліні є на продаж
РЕСТОРАН
Інформації дістанете в Книгарни Павла Петроза,
157 East 4th St., New York, N. Y. 24-26

ГОТОВІ ДО МЕШКАННЯ.
Нові вигідні доми, на 3 кімнати $1.250, готівкою $300; 4 кімнатові $1.500 $400; 5 кімнатові $1750, $500, ціна включаючи лоту, решта місячно як рент, вода, електрика в місті. **Radio Associates, 180 Broadway, New York City.** Офіс філії отворений до девятої вечером. **Rodina Co., 151 Ave. A, New York City**

Сильвестер Калинець.

ЧЕРВОНЕ ОЗЕРО.

(Народня легенда).

Було то в часі сінокосів. Сонце, котре через цілу днину жарило наче вогнем, знижувалось чим раз більше і скривалось за недалекий гай, що пишався своїми буйними молодими дубчаками. Соловії чарівним щебетаннем по гаях і садах співали вечірну молитву, дякуючи Творцеви за щасливо пережитий день. Від часу до часу появлялись косарі з косами, дівчата з граблями і приспівували веселі пісні а пастухи виводили тужливі пісні на сопілках.

Серед цього вечірного гамору увійшов я в село Городище королівське біля Ходорова і стрінувся з своїм давним товаришом Іваном, що вертав з косовиці до свойого хутора. Ми, що довго не бачилися з собою, щиро привіталися і він попрохав мене на хвилинку до себе. Ми були колись нерозлучними товаришами на війні і любились як брати. Зайшов я в хату і не встиг привітатись з йогоріднею як вже на столі стояла глиняна миска свіжого меду і білий хліб. Підчас нашої розмови увійшов в хату старець, котрому не гріх було і сотку літ числити, а був то дід Івана. Побачив він мене, незнакомого гостя, привитав християнським звичаєм і мовчазно сів собі біля вікна.

— Іване! а як там косилось на червонім озері, десь вода прибула? — пробурмотів дідусь.

— Ні, не конче, але треба було таки бродити по коліна наче бузько! — відповів Іван

— А що, хайна трава? — спитав знова дідусь.

— Краща як втогід! — відказав Іван.

Я почув слово „Червоне озеро", не мало зацікавило мене, чому воно так називається, і питаю:

— Іване! а чому ви ту сіножать називаєте „Червоним озером"?

— Гм, здається длятого, що на нім рудаві мочари і коли походити по них днину то гет ноги зрудавіють, ось бачиш — сказв Іван показуючи мені свої вимоклі рудаві ноги.

— О ні дитинко! — перервав йому старенький дід, — не длятого та сіножать зветься „Червоним озером", а цілком інча того причина.

Мене з цікавости аж піднесло, коли почув я, що дідусь знає історію „Червоного озера". Сейчас залишив я солодкий мід, присунувся блище старця з проханнем оповісти мені. Дідусь мабуть пізнав моє зацікавленне, не дав довго проситися, лиш глянув на мене з усміхом, виняв стару табакерку, зажив „російської" і начав так оповідати.

— Давно цьому, дуже давненько, може яких тисяча або більше літ назад, коли то на нашу рідну Україну забіглй дикі орди татар та міста і села пускали з димом, а людий убивали або забирали з собою в неволю. В тих то часах наше село Городище королівське, не було таке як його нині бачимо, а було великим торговельним містом, окружене кремезними мурами з двома залізними брамами. Називалось „Заграда". Повідають, пишалось воно многими церквами, гарними домами, а на узгірю де нині церков, красувався літний замок, якогось то короля, котрий підчас ловів його замешкував. Треба знати, що тоді тут були безвічні ліси, в котрих вигідно множилася звірина. Хто знає чи і до нині не зісталоб місто „Заграда" таким як колись було, колиб не татари, котрі густо часто нападали на нашу землю і в нечуваний спосіб нищили городи і села вогнем і мечем, убивали не тільки горожан але і князів. Страшні то були часи для нашої Вітчини. Отже ці орди диких татар, не минули і нашої „Загради". Мешканці позамикали брами міста, і завзято відстрілювали ворогів. Вилізали на обведені навколо міста мури, кидали на татарів камінями, ляли кипячу воду, пускали стріли і пражили ворога роспаленими смолоскипами. Одначе за для сильної навали татрів не могли вдержатись. Татари вдарили силою в обі брами міста розвалили і увійшли до середини. Нарід підніс великий плач. Начався судний день, день тривоги, день убійства і звірства. Татари стали нагайками крівавити людий, не минули жінок і дітий, рубали навіть німу худобину, а полумя захвачувало стріху по стрісі, несло високо свій крівавий іскрами переплітаний прапор. Відрубувані християнські голови, піднимали високо на ратища, а де який був частокіл, так майже на кождім видінлась скрівавлена голова. А гарних і молодих дівчат і уродливих хлопців забирали з собою в ясир. Коли вже поганці назбирали добичі і бранців чимало, напилися християнської крови до волі, то на цьому місці де нині то „Червоне озеро" розложили свої намети і начали добичу паювати і ділитися бранцями. Хан цеї звірської чорної сотні, переходжувався і приглядався гарним дівчатам, котрих було кілько сот. І вибрав старий хан до свойого гарему, дві найгарніщі дівчини з Загради, Марусю і Катрусю. Перша була дочка-одиначка священика Онуфрія, а друга богатого купця. Хан приказав сейчас запровадити хі до свойого гарему. З великим болем серця, ці дівчата переступали поріг намету звірського хана, хоч він був для дівчат солодким і обіцяв нічого злого їм не чинити. Як прийдемо в Крим, зроблю вас першими моїми жінками в гаремі, в золототканні одежі вберу вас і матимете всьо, чого тільки забажаєте — говорив він. — Але дівчата цього навіть і не слухали лиш мріяли, яким би то способом пімститися на ханові за знищенне Загради, та за дике знущанне над їх родичами, бо священика закопали живцем, а в голову вбили паль, купця обляли смолою і спалили, решту родини посікли мечами. І вислухав Бог християнський сльозаві молитви цих двох дівчат, дав нагоду, а відтак відвагу пімститись над кровожадним ворогом. Хан з нагоди побіди над Заградою влаштував для своєї старшини в своїм наметі бенкет. Марусю і Катрусю посадив він біля себе і частував їх напоями тими, котрі сам спивав. Пили, гуляли до півночі. По бенкеті деякі розійшлися, а кількох полковників, що до безтями спились, остали в наметі хана.

Коли Маруся і Катруся побачили що всі уснули твердим сном, взяли гострі мечі і всім, котрі спали в наметі хана повідрубували голови. Рано коли сторожі увійшли до ханського намету будити старшину, зжахнулись, бо побачили хана і других полководців неживими. Наробили вони великого крику, збіглось війско і пізнали, що це діло цих двох дівчат, котрих хан в ночі гостив у себе. Кинулись за ними і стрінули їх на місци, де нині цей „яр" „Кубані". Дівчата з радости заквітчались квітами і гуляли. Татари побачивши, що вони радіють убиттєм їх хана закипіли великою злостію, ось, ось мали їх зловити та вища сила не допустила до цього. Бо коли татари добігали до дівчат, земля під дівчатами запалася і скрила дівчат в безвістях. На цьому місці нині випливає жерело, а в цім жерелі купаються вони, яко дві чисті душі, а часом показуються декому.

— Дідусю! а чи ви бачили їх коли? — спитав я з цікавости.

— Я не бачив, але буде цьому десять літ як сусідний парубок Гринь Стахів, ідучи по при Кубанню, побачив біля жерела заквітчані дві дівчині. Гринь був веселої вдачі. Хотів пошуткувати з незнайомими дівчатами, підокрався крадькома до них та взяв одну з них о обійми як сталося диво. Обі дівчини зникли, перед очима Гриня, запались в землю. Гринь переплатив цю стрічу дорого. Бо в місяць після тої події помер із переляку.

— А що сталося з татарами? — спитав я.

— Говорять, що татари і хана і всіх побитих татарів оставили тут. Та могила, що видніється біля „Чирвоного озера" це їх.

А всіх дівчат і хлопців яких забрали з ясир не повезли з собою. З люті посікли їх шаблями. І от з крови красавиць та парубків славної колись Загради повстали червоні мочари. Вони червоні вже тисячу літ і будуть червоніти всі віки. Бо багато, багато крови всякнула отся земля, де тепер „Червоне озеро".

Ходорів, 8. XII. 1923.